

**METODOLOĢISKĀS VADLĪNIJAS
PRAKTISKAM IELU JAUNATNES DARBAM RĪGAS PAŠVALDĪBĀ
(Bolderājas apkaime)**

RĪGA, 2019

METODOLOĢISKO VADLĪNIJU PROJEKTS PRAKTISKAM IELU JAUNATNES DARBAM RĪGAS PAŠVALDĪBAS APKAIMĒS

Vadlīnijas izstrādātas IZM Jaunatnes politikas valsts programmas 2018. gada 1.6. apakšsadaļas "Atbalsts mobilā darba ar jaunatni sistēmas izveidei un attīstībai" atklāta projektu konkursa ietvaros

Pasūtītājs: Rīgas dome Izglītības, kultūras un sporta departaments

Izpildītāji: nodibinājums "Pievienotā vērtība"

Vadlīniju autori: Baiba Āboliņa, Gunta Grīnhofa

Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā atsauce obligāta.

Šīs metodoloģiskās vadlīnijas ir veidotas ar valsts budžeta finansiālo atbalstu.

©nodibinājums "Pievienotā Vērtība"

Gaujas iela 55c, Cēsis, Cēsu novads;

E-pasts: pievienotavertiba@gmail.com

PRIEKŠVārds

Vidēji ES dalībvalstīs sociālās atstumtības un nabadzības riskam ir pakļauti aptuveni 20% iedzīvotāju. Jauniešu vidū šis rādītājs ir augstāks un sasniedz gandrīz 30%. Latvija ir viena no dalībvalstīm, kurā šie rādītāji ir izteikti augstāki nekā citās ES dalībvalstīs. Atšķirībā no lielākās daļas ES valstu Latvijā nabadzības un sociālās atstumtības risks ir lielāks tieši nepilngadīgo jauniešu vidū.

Ir identificēti izaicinājumi jauniešu sociālās iekļaušanas jomā Latvijā: salīdzinoši augsts nabadzības riskam pakļauto jauniešu, īpaši nepilngadīgo, īpatsvars; salīdzinoši liels jauniešu, kas nemācās, nestrādā un neapgūst arodu skaits; nepietiekamas jauniešu prasmes patstāvīgas dzīves uzsākšanai; nepietiekama starpsektorāla sadarbība un atbalsta personu trūkums jaunatnes jomā reģionālā līmenī; jauniešiem nav pietiekama informētība par to, kā un kur var saņemt valsts apmaksātus veselības aprūpes pakalpojumus, kā arī viņiem nav pieejama informācija par veselības veicināšanas iespējām; neskatoties uz pietiekami plašajām iespējām īstenot fiziskās aktivitātes, jauniešiem raksturīga nepietiekama fiziskā aktivitāte un mazkustīgums, jo īpaši jauniešiem vecumā no 20–25 gadiem; augsta atkarību izraisošo vielu lietošana (smēķēšana, alkohols un psihoaktīvās vielas) jauniešu vidū; morālā aizskaršana jeb ņirgāšanās par citiem ir nopietna problēma gados jaunāku jauniešu vidū.

Minētie faktori kā arī vēl citi var būt tie, kas veicina jauniešu atrašanos uz ielas un dažādu subkultūru veidošanos ielas vidē. Latvijā, īpaši lielajās pilsētās, aktuāla ir kļuvusi vajadzība pēc ielu jaunatnes darba, proti, *strādāt* ar jauniešiem viņu vidē un apstākļos.

Rīgas pašvaldībā kopš 2018. gada ir īstenotas vairākas iniciatīvas, lai ieviestu ielu jaunatnes darbu kā vienu no jaunatnes darba formām pilsētas apkaimēs, kā arī sagatavotu kompetentus ielu jaunatnes darba profesionāļus. Tāpat pašvaldības darba ar jaunatni plāna 2019.–2023.gadam viena no prioritātēm ir darba ar sociālajam riskam pakļautajiem jauniešiem attīstīšana.

SATURS

TERMINI un DEFINĪCIJAS

IEVADS

1. IELU JAUNATNES DARBA ĪSTENOŠANAS PROCESS

- 1.1. Ielu jaunatnes darba procesa apraksts.
- 1.2. Pamatvērtības ielu jaunatnes darbā.
- 1.3. Ielu jaunatnes darba procesa elementi.
- 1.4. Ielu jaunatnes darbs Bolderājā.

2. IELAS JAUNIEŠA PROFILS

- 2.1. Ielas jaunieša raksturojums
- 2.2. Ielas jauniešu raksturīgākās vecumposmu apakšgrupas.
- 2.3. Ielu jauniešu profils Bolderājas apkaimē.

3. IELU JAUNATNES DARBINIEKS

- 3.1. Ielu jaunatnes darbinieka profesionālās kvalitātes.
- 3.2. Ielu jaunatnes darbinieka uzdevumi Bolderājā.
- 3.3. Ielu jaunatnes darbinieku darba laika plānojums Bolderājas apkaimē

IZMANTOTO UN IETEICAMO AVOTU UN LITERATŪRAS SARAKSTS

TERMINI un DEFINĪCIJAS

Augsta riska grupas jauniešis – jauniešis, kura vērtības un attieksmes, kā arī uzvedība ir bīstamas, gan viņam pašam, gan sabiedrībai kopumā;

Darbs ar jaunatni - uz jauniešiem vērsts sistemātisks un sistēmisks plānotu praktisku pasākumu kopums, kas nodrošina jauniešu dzīves kvalitātes uzlabošanu¹.

Ielu jaunatnes darbinieks – jaunatnes darbinieks, kas veic ielu jaunatnes darbu ar riska grupas jauniešiem ielu vidē, sniedzot viņiem individuālu atbalstu tur, kur viņi atrodas : parkos, krogos un kafejnīcās, stacijās, tirdzniecības centros, sabiedriskā transporta pieturās u.c. viņiem atbilstošā laikā. Jaunatnes darbinieka un jaunieša savstarpējās attiecības un sadarbība ir balstītas uz brīvprātības principa.

Ielu jaunatnes darbs - šo vadlīniju kontekstā riska grupas jauniešu sasniegšana, uzrunāšana un iesaiste vidē, kurā viņi atrodas, ar mērķi sniegt atbalstu un veicināt mācīšanās procesu, balstoties uz jauniešu vajadzībām un interesēm, kā arī ievērojot brīvprātības principu.

Ielu jauniešis – jauniešis, vecumā no 7 līdz 29 gadiem, kas lielāko daļu sava laika pavada uz ielas vai citās publiskās vietās (tirdzniecības centros, parkos, skvēros, stacijā, autoostā u.c.).

Jaunatnes darbs – brīvprātīgs mācīšanas un mācīšanās process, kura mērķis ir personības pilnveide. Tas ir process, kas iedrošina jauniešus izprast pašiem sevi, sabiedrību, kurā dzīvo un pasauli un veicināt pozitīvas pārmaiņas un tā mērķis ir stiprināt pārliecību par sevi un ticību sev.

Mobilais jaunatnes darbs – ielu jaunatnes darba forma, kas piedāvā jauniešiem konkrētas aktivitātes ielu vidē, balstītas uz viņu interesēm un vajadzībām.

Neformālā izglītība - ārpus formālās izglītības organizēta interesēm un pieprasījumam atbilstoša izglītojoša darbība². Neformālā izglītība papildina formālo izglītību. Neformālās izglītības mērķis ir sniegt zināšanas, veidot prasmes, iemaņas un attieksmes, kā arī veicināt jauniešu vispusīgu attīstību un aktīvu līdzdalību lēmumu pieņemšanā un sabiedriskajā dzīvē³.

Riska grupas jauniešis – jebkurā nelabvēlīgā situācijā esoša persona vecumā no 7 līdz 29 gadiem.

Sociālās atstumtības riskam pakļautie jaunieši - iedzīvotāju grupas, kurām ir liegtas vai apgrūtinātas iespējas iegūt pietiekamus ienākumus, saņemt dažādus pakalpojumus un preces, kuras ir būtiski nepieciešamas pilnvērtīgai funkcionēšanai sabiedrībā¹

IEVADS

Nozīmīga loma sabiedrībā ir ielu jaunatnes darbam, jo tas runā to jauniešu vārdā, kuri nesaņem pietiekošu atbalstu, kā arī vērš uzmanību pakalpojumiem un atbalstam, kas pietrūkst konkrētajai mērķgrupai, kā arī sniedz informāciju, ar ko jaunieši sastopas savā ikdienā, tai skaitā par jauniešu dzīves līmeni. Ielu jaunatnes darba misija ir sasniegt jauniešus, kuri nesaņem nevienus pakalpojumus vai saņem atbalsta pakalpojumus, bet viņiem vēl aizvien ir nepieciešams jaunatnes darbinieka atbalsts, kurš ir līdzās, sniedz atbalstu un virza.

Ielu jaunatnes darbs papildina esošos pašvaldībā pieejamos pakalpojumus jauniešiem, bet tos neaizstāj. Tas nereti robežojas ar sociālā darba principiem, tomēr visbiežāk ir saistīts ar jaunatnes darbu, tā likumdošanu un pamatuzdevumiem. Jaunietis ir ielu jaunatnes darba centrā, kur ar profesionāļu atbalstu pieņem savai dzīvei nozīmīgus lēmumus.

Ielu jaunatnes darba mērķis ilgtermiņā ir motivēt jauniešus apgūt iemaņas, zināšanas un prasmes, kas nepieciešamas pilnvērtīgai funkcionēšanai sabiedrībā, t.sk. iesaistei nodarbinātībā, izglītībā u.c., kā arī palīdzēt viņiem risināt izaicinājumus, ar kuriem ir jāsastopas ikdienā. Lai šos mērķus darbā ar jauniešiem sasniegtu ielas vidē, ir nepieciešami kompetenti jaunatnes darbinieki, kuri regulāri attīstīta un pilnveido zināšanas, prasmes un iemaņas. Tāpat ir nepieciešama atbalsta sistēma jaunatnes darbiniekiem, kas šo darbu īsteno, kā arī aktivitāšu un sadarbības partneru tīkls, kur ielu jaunietis var saņemt sev nepieciešamo individuālo atbalstu.

Atbilstoši Jaunatnes politikas pamatnostādnēm 2016 – 2020. gadam, arī uz ielu jaunatnes darbu var attiecināt trīs galvenās jaunatnes darba prioritātes:

- **vide** – veicināt jauniešiem atbalstošas un iekļaujošas vides izveidi, nodrošinot tās pieejamību un uzlabojot darbā ar jauniešiem iesaistīto personu kompetences;
- **līdzdarbošanās** – veicināt jauniešu iniciatīvas, līdzdalību lēmumu pieņemšanā un sabiedriskajā dzīvē;
- **personības pilnveide** – veicināt jauniešu uzņēmīgumu, savu spēju apzināšanos, kā arī atbildības uzņemšanos par savas veselības saglabāšanu.

Būtiskākie pašvaldības ieguvumi, īstenojot ielu jaunatnes darbu un mobilo jaunatnes darbu ir:

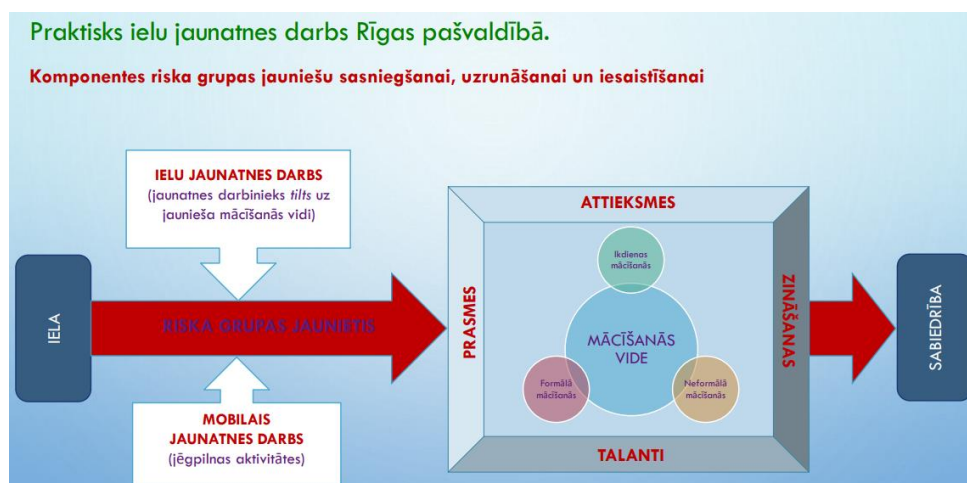
- visaptverošs skatījums par situāciju konkrētā teritorijā (Rīgas pašvaldībās apkaimēs);
- izpratne par reālo jauniešu situāciju;
- radīta iespēja apzināt ikviena jaunieša potenciālu;
- radīts labvēlīgs pamats izpratnei par darbu ar jaunatni un jaunatni kopumā;
- jaunatnes darba jomā iesaistīto institūciju un profesionāļu sadarbības stiprināšana un pilnveide.

Projekts „Praktisks ielu jaunatnes darbs Rīgas pašvaldībā” ir viena iniciatīva, kuras ietvaros tiek attīstīts ielu jaunatnes darbs Rīgā un tā īstenošanas rezultātā gūtā pieredze Bolderājas apkaimē ir apkopota šajā metodoloģisko vadlīniju projektā. Vadlīnijas ir metodoloģisks atbalsts ielu jaunatnes darba ieviešanai un attīstīšanai Rīgas pašvaldībā. Tās veidotas, balstoties uz gūto pieredzi, īstenojot praktisku ielu jaunatnes darbu Bolderājas apkaimē laikā no 2019. gada februāra līdz augustam.

1. IELU JAUNATNES DARBA ĪSTENOŠANAS PROCESS

1.1. Ielu jaunatnes darba procesa apraksts

Ielu jaunatnes darbs ir jaunatnes darba forma, kas sasniedz, uzrunā un iesaista aktivitātēs jauniešus vidē, kurā viņi atrodas (parki, stacijas, iela, pieturas, tirdzniecības centri u.c.). Īstenojamās aktivitātes ir balstītas uz viņu vēlmēm, vajadzībām un interesēm, kā arī ievērojot brīvprātības principu. Process balstās uz mērķtiecīgu mijiedarbību starp jaunatnes darbinieku un jauniešu. Ielu jaunatnes darbs ir *instruments* citādi nerasniedzamo jauniešu sasniegšanai un viņu iesaistei neformālās izglītības mācīšanās procesā:

Ielu jaunatnes darba mērķi ir:

1. veicināt sociālās pārmaiņas un sociālu rīcību (*social action*);
2. cienīt brīvprātības principu attiecībās starp jaunatnes darbinieku un jauniešu;
3. izaicināt jauniešu attieksmes un uzvedību, izmantojot dialogu, situācijās, kad tam ir negatīva ietekme gan uz pašiem jauniešiem, gan apkārtnējiem;
4. atbalstīt jauniešu līdzdalību lēmumu pieņemšanas procesā un pārliecināties, ka viņi ir sadzirdēti;
5. atbalstīt progresējošu jauniešu personības izaugsmi mācīšanās procesā.⁴

Ielu jaunatnes darbu raksturo:

- aktīva darbība jauniešu sasniegšanā – teritorija tiek iepazīta un izpētīta;
- jauniešu „būšana” nav strukturēta, iepriekš paredzama;
- atbalsts un aktivitātes ir balstītas uz jauniešu vajadzībām. Darbs tiek īstenots jauniešu *drošības zonas* ietvaros;
- gatavība rīkoties, sastopoties ar nepieņemamu uzvedību;
- sociālajai videi ir liela ietekme un nozīme;
- veicot darbu ar jauniešu mērķis ir konkrēts rezultāts, par kuru jaunatnes darbinieks kopā ar jauniešu ir vienojušies (pēc uzticamu attiecību izveidošanas).

VEIKSMES ATSLĒGA IELU JAUNATNES DARBĀ IR POZITĪVAS, SAVSTARPĒJI
UZTICAMAS ATTIECĪBAS AR JAUNIETI. TAS PRASA DAUDZ LAIKA, APŅĒMŠANOS
UN IEGULDĪJUMUS, KĀ ARĪ LABAS SARUNU VADĪŠANAS PRASMES. IR JĀSPĒJ
ĀTRI DOMĀT AR DAŽĀDĀM IDEJĀM, KĀ NOTURĒT JAUNIEŠA FOKUSU UN
INTERESI.

1.2. Pamatvērtības ielu jaunatnes darbā

- Brīvprātība un autonomija – jauniešis definē savas personīgās vajadzības un pieņem lēmumu par dzīves virzienu, kas ir aktuāls. Ielu jaunatnes darbinieks vienmēr balsta savu darbu uz informāciju, ko jauniešis ir nolēmis viņam sniegt. Jauniešim vienmēr ir jābūt izvēlei pieņemt vai nepieņemt atbalstu no ielu jaunatnes darbinieka.
- Uz jauniešu orientētība – ielu jaunatnes darbs noris vietā, kur atrodas jaunieši, kad tas viņiem ir nepieciešams un vienmēr sadarbībā ar jauniešiem pašiem. Ielu jaunatnes darba mērķis – orientēts un balstīts uz individuālām jauniešu vajadzībām. Jaunieši ir tie, kuri nosaka savus dzīves mērķus.
- Balstīts uz cieņu – visaptveroša, humānistiska sapratne, pieņemot jauniešus tādus, kādi viņi ir; vienlīdzība savstarpējās attiecībās, spēja atbalstīt un pieņemt jauniešu vērtības.
- Būt līdzās – ielu jaunatnes darbs palīdz jauniešiem rast risinājumus izaicinājumiem, ar kuriem viņi sastopas ikdienā, kā arī atrod papildus atbalsta resursus, ko var izmantot, lai sasniegtu mērķi. Ielu jaunatnes darbinieks nenosūta jauniešu no viena jaunatnes darbinieka vienkārši tāpat (bez iemesla), un vienmēr ir kontaktā ar jauniešu tik ilgi, cik vien tas ir saskaņā ar jauniešu vēlmēm un vajadzībām. Jauniešis vienmēr ir laipni gaidīts atgriezties atpakaļ, “durvis vienmēr paliek atvērtas”.
- Jauniešu pusē, bet ne viņu vārdā – jauniešis ir tas, kurš rīkojas, lai risinātu savus izaicinājumus un ir atbildīgs par nākotni, kādu to vēlas redzēt. Ielu jaunatnes darbs sniedz atbalstu jauniešim, bet tas nerisina izaicinājumus, ar kuriem saskaras jauniešis. Jaunieši ir atbildīgi par savu personīgo dzīvi. Ielu jaunatnes darbs motivē un atbalsta jauniešu veikt izvēles, kas ir nozīmīgas/vērtīgas jauniešim.
- Konfidencialitāte – jauniešu un jaunatnes darbinieka sadarbībā nozīmīga ir uzticība, sapratne, caurspīdīgums un godīgums.
- Vispusīgums – darbs tiek balstīts uz jauniešu vispārīgu labbūtību, individuālajām vajadzībām, pakalpojumiem, kas ir atbilstoši jauniešu vajadzībām. Nozīmīgi ir tas, ka atbalsts un pakalpojumi ir pieejami nepārtraukti.

- Starpinstitucionālā sadarbība – jaunatnes darbinieki ir zinoši par pieejamajiem pakalpojumiem kopienā/apkaimē, bet viņi nav eksperti ikvienā jomā. Ielu jaunatnes darbinieks sadarbojas ar jauniešiem, lai risinātu viņam svarīgos jautājumus. Jaunatnes darbinieks ir arī zinošs, kā gūt labumu no saviem profesionālajiem “tīkliem”, ja tas ir nepieciešams. Ja tas ir nepieciešams, jaunatnes darbinieks atsakās jauniešiem nosūtīt uz citiem pakalpojumiem.
- Darbs ar jaunatni ielās - vistiešākajā mērā nozīmē, ka jaunatnes darbinieki tiek un strādā ar jauniešiem tieši tajā vietā, kur jaunieši atrodas/pulcējas. Šādas sadarbības mērķis ir radīt padziļinātu izpratni par attiecīgajā teritorijā notiekošo, veicināt savstarpēju sapratni un toleranci jauniešu un visu apkārtnējo starpā, veicot skaidrojošo darbu par jaunatnes iespējām un sekmējot jauniešu iekļaušanu vietējā sabiedrībā, tādā veidā radot drošu vidi apkaimē dzīvojošajiem, kā arī dodot iespēju jauniešiem tikt uzklautiem izzinot viņu potenciālu.

1.3. Ielu jaunatnes darba procesa elementi

Uzticība. Lai notiktu jēgpilna sadarbība ar jauniešiem ir nepieciešama uzticība. Ja ielu jaunieši gūst pieredzi, ka jaunatnes darbiniekam nevar uzticēties, tad ielu jaunatnes darbs nav iespējams. Izveidot uz uzticību balstītas attiecības ar jauniešiem, vienlaicīgi kļūst gan mērķis, gan metode turpmākajam darbam. Dialogs ar jauniešiem un prasme to uzsākt un sekmīgi īstenot ir svarīgākais instruments ielu jaunatnes darbam. Takts un brīvība ir būtiski elementi šajā procesā. Takts ir saistīts ar rūpēm un izjūtām (*sensitivity*). Jaunatnes darbiniekam būtu jāspēj saprast jaunieša iekšējo dzīvi un jāspēj „tulkot”, kas slēpjas aiz ārējās uzvedības un izpausmēm.

Jaunatnes darbinieka centienos **iegūt uzticamas attiecības** ar jauniešiem, **svarīgi** ir sekojoši principi un metodes: **regularitāte (continuity)**, **elastība (flexibility)**, **brīvprātīga izvēle** un **profesionālā konfidencialitāte**.

Regularitāte (*continuity*). Regulārs kontakts ar jauniešiem ir svarīgs, lai iepazītu jaunieti, izveidotu un nostiprinātu kontaktu, veidotu attiecības tā, lai varētu ietekmēt jaunieša mācīšanās procesu. Regulāra atrašanās vienā un tajā pašā laikā jauniešu pulcēšanās vietās ilgstošākā laika periodā padara jaunatnes darbinieku jauniešiem paredzamu un pieejamu. Ilgstošs laika periods, pacietīga kontakta veidošana un būšana ielu vidē no jaunatnes darbinieka puses ir priekšnosacījumi tam, lai ielu jaunatnes darbs būtu izdevies un ielu jaunatnes darbiniekam profesionāli būtu spēja tiešām ietekmēt un mainīt esošo situāciju. Arī situācijās, kad jauniešiem ir ļoti neliela interese par jaunatnes darbinieka esamību, vai viņi atsakās no kontakta, ir svarīgi regulāri parādīties ielu vidē/ jauniešu pulcēšanās vietās. Tādā veidā ielu jaunatnes darbinieks pauž attieksmi, ka jebkurā gadījumā viņam rūp tas, kas notiek ar jauniešiem.

Elastība – spēja reaģēt (*flexibility*). Jaunatnes darbiniekam ir svarīgi būt elastīgam: spējīgam piemēroties pārmaiņām un spējīgam rīkoties ātri, droši un atbilstoši sarežģītās situācijās. Jaunieši var mainīt savas pulcēšanās vietas un satikšanās laikus. Satikšanās veidi un komunikācijas modeļi var mainīties, var būt arī izmaiņas dažādu atkarības vielu lietošanā, negatīvas uzvedības tendencēs u.c. Jauniešu grupu iekšējie noteikumi „normas”, var mainīties, pastāv iespējamās izmaiņas grupas līderos, kā arī ir citi būtiski faktori, kas var ietekmēt ielu jauniešu attieksmes un uzvedības izpausmes. Jaunatnes darbiniekam ir svarīgi pieņemt šīs izaicinošās situācijas un reaģēt uz tām, izmainot savas darba stundas, izmantojamās pieejas un metodes, pretējā gadījumā viņš var zaudēt jauniešu uzticību un darbu nevar turpināt.

Pieejamība. Regularitāte un elastība padara jaunatnes darbinieku pieejamu ielu jauniešiem. Ir svarīgi, lai jaunatnes darbinieks ir viegli sasniedzams un ir viegli veidot kontaktu ar viņu. No vienas puses, jaunieši dzīvo šajā mirklī un pārāk neplāno nākotni, no otras puses, viņi bieži ir skeptiski attiecībā uz palīdzības un atbalsta sniedzējiem, īpaši pieaugušajiem. Iepriekš norunātas tikšanās, rakstiskas informācijas nestrādā ar riska grupas jauniešiem. Tāpēc svarīgi, lai ielu jaunatnes darbinieks ir sasniedzams bez iepriekšējās norunas – tas stiprina uzticību. Tikai tad kad ir izveidotas uz uzticību balstītas attiecības, ir iespējams virzīt jaunieti, lai viņš uzņemtos atbildību par savu rīcību/uzvedību.

Atbildība. Profesionālu attiecību mērķis ielu jaunatnes darbā ir veicināt jaunieša mācīšanās procesu un līdzatbildību par savu dzīvi, tādējādi aizstājot negatīvus uzvedības un attieksmju modeļus ar pozitīviem. Nozīmīgs elements šajā procesā ir mācīt jauniešiem par viņu tiesībām, prasībām un saistībām un kā tos izmantot konstruktīvi mainot vai stiprinot viņu esamību sabiedrībā. Svarīgi sistemātiski strādāt tādā virzienā, lai jaunietis balstoties uz savu situāciju un vajadzībām, atbildīgi veidotu sadarbību ar atbalsta un palīdzības institūciju pārstāvjiem u.c.

Brīvprātīgs lēmums. Sākuma punktam darbam ar ielu jauniešiem būtu jābūt balstītam uz to, ka viņi vēlas kontaktēties un vēlāk turpināt sazināties ar jaunatnes darbinieku. Jaunieši izvēlas, vai viņi vēlas kontaktu ar jaunatnes darbinieku vai nē. Jaunieši paši aktīvi iesaistās izsakot savu viedokli par plānotām iniciatīvām, aktivitātēm, kas ir attiecināmas uz viņiem. Jaunieši zina, ka jaunatnes darbinieks nerīkosies bez viņu ziņas, neizplatīs dažādu informāciju un būs jauniešu pusē. Tas nenozīmē, ka jaunieša un jaunatnes darbinieka sadarbībā nav robežu – tās ir, tomēr tās tiek „nospraustas” godīgi un atklāti komunicējot. Šis princips ir būtisks, lai iegūtu jauniešu uzticību un pieņemšanu jauniešu ielu vidē.

Profesionālā konfidencialitāte. Riska grupas jauniešiem visbiežāk jau ir iepriekšējā negatīva pieredze, kuras rezultātā viņi izturas skeptiski pret pieaugušajiem un nav gatavi uzticēties. Jaunieši ir pieredzējuši, ka skolotāji, vecāki, policisti, sociālie darbinieki ir runājuši par viņiem, pašus jauniešus par to pat neinformējot. Ja jaunietis nespēj uzticēties, ka viņa teiktais „paliks” pie jaunatnes darbinieka, uzticamas attiecības ir praktiski neiespējami izveidot. Tāpēc ir svarīgi, lai informācija, kas nonākusi pie jaunatnes darbinieka, tur arī paliek. Tā kā ielu jaunatnes darbs tiek īstenots jauniešu vidē, ir svarīgi, lai jaunieši ir pārliecināti par to, kas var uzticēties jaunatnes darbiniekiem. Daži ielu jaunieši ir saistīti ar kriminālpārkāpumiem, tai skaitā ar narkotisko vielu lietošanu u.c. Profesionāla klusēšana šādos apstākļos ir svarīga arī paša jaunatnes darbinieka drošībai. Īpaši sadarbībā ar vecākiem, policiju, bērnu tiesību aizsardzības iestādēm konfidencialitāte jeb informācijas neizpaušana var radīt konfliktsituācijas, ar to jārēķinās, tāpēc jaunatnes darbiniekam ir skaidri jāapzinās sava nostāja un konfidencialitātes robežas. Skatījums par pienākumu dalīties ar informāciju un profesionālo konfidencialitāti atšķiras dažādās ES valstīs, ko nosaka katras valsts likumdošana. Īstenojot ielu jaunatnes darbu ir svarīgi atcerēties, ka jaunieši attiecībā uz šo faktoru nejūtas droši un tieši tāpēc ar ielu jaunatnes darbinieku kontaktu vispār neveidos, īpaši gadījumos, kur jaunieši ir policijas redzeslokā. Ielu jaunatnes darbiniekam jābūt īpaši uzmanīgam. Pieredze rāda, ka profesionālā konfidencialitāte nav problēma, ja dažādas institūcijas (piemēram, policija, sociālais dienests, nvo) strādā sadarbībā un iepazīst viena otra darba specifiskos mērķus un pieejas. Tomēr ir situācijas, kad ielu jaunatnes darbiniekam ir jāinformē citas institūcijas – gadījumos, kad tiek apdraudētas līdzilvēku dzīvības u.c. Ir svarīgi, lai ielu jaunatnes darbs ir „pārredzams” tāds, ka to novērtē un atzīst citi sadarbības partneri.

1.4. Ielu jaunatnes darbs Bolderājā

Bolderājai, tāpat kā citiem Rīgas mikrorajoniem, ir sava *individualitāte*. Pagātnē šai apkaimei ir bijusi negatīva slava, tomēr šobrīd ir vērojamas pozitīvas pārmaiņas, kaut iepriekšējās „mantojuma” sekas ir manāmas (ielās ir redzami daudz pieauguši vīrieši 30 – 40 gadu vecumā ar atkarības problēmām), kas ietekmē vidi un drošību.

Neskatoties uz to ielās ir redzamas daudz ģimenes ar maziem bērniem, tāpat ir redzams, ka tiek domāts par infrastruktūras pilnveidi un attīstību, pozitīvai brīvā laika pavadīšanai gan maziem, gan lielākiem Bolderājas un Daugavgrīvas iedzīvotājiem. Starp daudzdzīvokļu mājām pagalmos ir ierīkoti spēļu laukumi, arī trenāžieri, kurus var izmantot gan jaunieši, gan pieaugušie. Buļļupes krastā Daugavgrīvas pusē ir neliela pludmale ar soliņiem, kurā parasti redzami daudz cilvēki – aukstajā gada laikā barojot gulbjus, siltajā laikā pavadot laiku bērnu laukumā kopā ar bērniem. Ir labiekārtots stadions pie Daugavgrīvas vidusskolas, kur ir plašas iespējas dažāda lietderīgai brīvā laika pavadīšanai: ir rampas, kuras izmantot tiem, kas aizraujas ar skrituļošanu, riteņiem un skrejriteņiem; ir teritorija ar kāpšļiem, trenežieriem u.c., kurus izmanto gan bērni, gan pusaudži. Ir basketbola un futbola laukums, kuru arī izmanto dažādas jauniešu kompānijas. Ieeja Daugavgrīvas stadionā ir ierobežota (tomēr jauniešiem tas nav šķērslis, viņi ir atraduši veidu kā pārkāpt žogu), ir slēdzami vārti, kas ir atvērti no plkst. 6:00 – 23:00. Ielu jaunatnes darba īstenošanas laikā to nenovērojām, bet publiski ir pieejama informācija, ka arī ziemas laikā stadions ir atvērs slēpošanas un slidošanas aktivitātēm.

Bolderājā un Daugavgrīvā ir daudz un dažādas iespējas dabas baudīšanai: Buļļupes krasti, Daugava, Loču kanāls, Daugavgrīvas mols un jūras krasts. Izveidotā Valentīna Pikuļa taka ar putnu

vērošanas platformu ir iemīļots „objekts” iedzīvotāju pastaigām ar suņiem, bērniem, kā arī jauniešiem siltajā sezonā.

Pieejamie resursi Bolderājas un Daugavgrīvas apkaimē

Izglītības iestādes:

- Rīgas 33.vidusskola – vispārējās vidējās izglītības mācību iestāde, kas īsteno mazākumtautību izglītības programmas, <http://www.r33vsk.lv/r33lv/>
- Rīgas 19. vidusskola – vispārējās vidējās izglītības mācību iestāde, kas īsteno pamatizglītības un vispārējās vidējās izglītības vispārizglītojošā vierziena programmas. Skola ir iesaistījusies Ekoskolu programmā un ir saņēmusi diplomu un Ekoskolas nosaukumu par darbu vides izglītībā, <http://www.r19vs.lv/>
- Daugavgrīvas vidusskola ar modernu un apkārtējiem pieejamu stadionu, infrastruktūru sporta aktivitātēm – vispārējās vidējās izglītības mācību iestāde, kas īsteno mazākumtautību izglītības programmas, <http://www.rdvs.lv/>
- Latvijas Jūras akadēmija – augstākās izglītības mācību iestāde <http://www.latja.lv/>
- Latvijas Jūras akadēmijas Jūrskola - profesionālās izglītības programmas pēc pamatizglītības ieguves <http://jurskola.latja.lv/>
- Bolderājas Mūzikas un mākslas skola - <http://www.bmms.lv/>

interesu izglītības programmas (no 2019. gada 1. augusta Rīgas 19. vidusskola pārņem Bērnu un jauniešu centra “Bolderāja” interešu izglītības programmas)

Citas institūcijas:

- Rīgas sociālais dienests, Pārdaugavas rajona nodaļa, Teritoriālais centrs Bolderāja (tā ietvaros darbojas arī Ģimenes atbalsta centrs)

Nevalstiskās organizācijas Bolderājā:

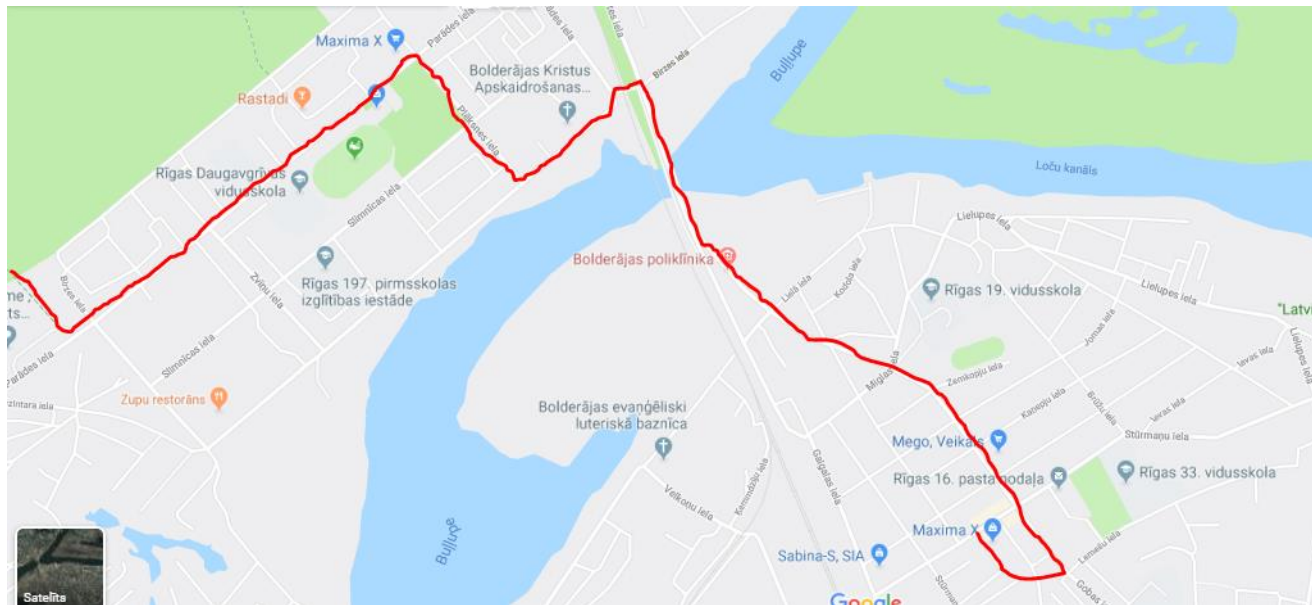
- Bolderājas Mūzikas un mākslas skolas atbalsta biedrība
- Biedrība “Festivāls Komēta”
- Biedrība “Cerība Bērniem” – dienas centrs “Cerība Bērniem” Bolderājā;
- Izglītības veicināšanas biedrība “Akselerāts”

Ielu jaunatnes darba maršruti Bolderājā un Daugavgrīvā

Maršruts Nr.1, tā sākums sabiedriskā transporta pietura „Silikātu iela”- Silikātu iela – Lielā iela – Lielupes iela gar 19.vidusskolu līdz Miglas iela – Gobas iela – Stūrmaņu iela – Lemešu iela – Stūrmaņu iela (pirmais maršruts, iepazīstot Bolderāju).

Maršruts Nr.2, tā sākums: Valentīna Pikuļa aleja – Parādes iela –Plēksnes iela – Birzes iela – Kapteiņu iela – Gobas iela – Stūrmaņu un Gobas ielas krustojums – Lemešu iela – Gobas un Stūrmaņu ielas krustojums

Ar nelielām variācijām maršruts Nr.2 bija pamatmaršruts, kas tika izmantots, īstenojot praktisku ielu jaunatnes darbu Bolderājas un Daugavgrīvas apkaimē.

Ielu jaunatnes darbs Bolderājā, ņemot vērā apkaimes raksturojumu, ir īstenojams un virzāms divos virzienos:

- jaunatnes darbs ar mērķi uzrunāt un sasniegt jaunieši vidē, kur viņš atrodas, un, sniedzot individuālu atbalstu, virzīt viņu savu mērķu sasniegšanai un resursu apzināšanai („outreach”); t.sk. iesaistei izglītībā, nodarbinātībā u.c.;
- mobilais jaunatnes darbs ielu vidē – ar mērķi iesaistīt uz ielas esošos jauniešus konkrētās, jēgpilnās aktivitātēs, veicinot viņu aktīvu līdzdalību un lietderīgu brīvā laika pavadīšanu.

Ielu jaunatnes darba forma	Norises vieta	Mērķis	Metodes/instrumenti
Jaunatnes darbs ielu vidē (detached /outreach)	Vide, kurā pulcējas jaunieši: parks, pludmale, autobusu pieturas, kafejnīcas, krogi, ielas, veikali;	• nodrošināt jauniešus neformālās mācīšanās iespējām, informāciju	• Apkaimes iepazīšana (identificēt jauniešu tikšanās un pulcēšanās vietas);

		resursiem, viņiem ierastajā vidē; - stimulēt, izaicināt un stiprināt jauniešus; - sniegt nepieciešamo atbalstu personības pilnveidei.	- Kontakta veidošana (veidot kontaktu ar jauniešiem, identificēt viņu vērtības, vajadzības, mērķus u.c.); - Plānot un īstenot jauniešu vajadzībām atbilstošu atbalstu un/vai aktivitātes (intervenci) - Vajadzības gadījumā piesaistīt papildus resursus/partnerorganizācijas, citus profesionāļus u.c.; - Izvērtēt konkrēto pieredzi.
Mobilais ielu jaunatnes darbs	Vide, kurā pulcējas jaunieši: parks, pludmale, autobusu pieturas, kafejnīcas, krogi, ielas, tirdzniecības centri u.c. Tam var būt divi mērķi:	veicināt jauniešu aktīvu līdzdalību un iniciatīvu apkāmes vides labiekārtošanā, tādējādi nodrošinot nozīmīgu dzīves prasmju un sociālo prasmju pilnveidi un veidojot jauniešos piederības sajūtu noteiktajai apkaimei	- Apkāmes iepazīšana (identificēt jauniešu tikšanās un pulcēšanās vietas); - Kontakta veidošana ar mērķi uzklaut jauniešu idejas un vajadzības - vides labiekārtošanā un par brīvā

		iesaistīt jauniešus, kas atrodas uz ielas jēgpilnās aktivitātēs.	laika aktivitātēm; - Idejas attīstība kopā ar jauniešiem un īstenošana, maksimāli veicinot viņu līdzdalību procesā; - Izvērtēšana, nākošo soļu izvirzīšana.
--	--	--	---

2. IELAS JAUNIEŠU PROFILS

2.1. Ielas jaunieša raksturojums

Ielu jauniešis ir jauniešis vecumā no 7 līdz 29 gadiem, kas lielāko daļu savas dzīves pavada uz ielas (tās vārda visplašākajā nozīmē, proti, sabiedriskā transporta pieturas, tirdzniecības centri, parki, neapdzīvotas ēkas, pamestas zemes u.c.) un kuram tā ir kļuvusi par viņa ierasto mājokli vai iztikas avotu.

Ielu jauniešus raksturo vairākas pazīmes:

- viņiem ir kāda pastāvīga atrašanās vieta uz ielas vai pastāvīga nodarbošanās ielu vidē (piemēram, nelegāls veids kā nopelnīt naudu iztikai, spēļu automāti, datorspēles utt.);
- viņi bieži veido savu sociālo grupu, kas kalpo kā izdzīvošanas līdzeklis;
- viņi (ja ir vecumā, kad ir obligāta izglītības ieguve atbilstoši LR likumdošanai) mēdz neapmeklēt skolu vai apmeklēt to neregulāri, tādējādi *izkrītot no izglītības sistēmas* un nenonākot valsts vai pašvaldību institūciju uzraudzībā;
- viņiem ir vāja saikne ar ģimeni, vecāki neinteresējas par jaunieša dzīvesveidu, hobijiem, problēmām.

Ir grūti noteikt precīzu ielas bērnu un jauniešu skaitu, jo viņi ir mobili: vieni atgriežas ģimenē un skolā, citi atkal mainoties dzīves situācijai nonāk uz ielas, daži patvaļīgi maina dzīvesvietas, citi nonāk ieslodzījumā par likumpārkāpumiem u.c.⁵

Ir vairāki faktori, kas jaunietim liek izvēlēties ielas dzīvi. Parasti tie tiek iedalīti divās kategorijās:

- **ievilkšanas faktors** – jauniešs ielas dzīvē iesaistās pēc brīvas gribas, jo viņu saista konkrētais atraktīvais dzīves stils;
- **piespiešanas” faktors** – jauniešs uz ielas nonāk piespiedu kārtā.

Nereti var būt tā, ka **abi faktori darbojas mijiedarbībā viens ar otru**. Katreiz iemesls esībai uz ielas katram jauniešim ir individuāls. *Piespiešanas faktora* gadījumā tie var būt: nabadzība, ģimenes situācija, vardarbība, t.sk. vardarbība ģimenē, nevērība, karš, dabas katastrofas, personības iekšējās pārmaiņas, piespiedu laulība, vecāku nāve u.c.; *Ievilkšanas faktori* sevī ietver vēlmi pēc brīvības; finansiālā neatkarība; vienaudžu spiediens un draudzība; pilsētas šarms; piedzīvojums; ielu dzīves atkarību.

Ir identificēts, ka pavadot laiku uz ielas, jaunieši saskaras ar nozīmīgiem riska faktoriem: alkoholisms un narkomānija; fiziska, seksuāla vai emocionāla vardarbība; klaiņošana; prostitūcija; datoratkarība; noziedzība (likumpārkāpēji); agrīna seksuālā dzīve; viena vecāka zaudējums; abu vecāku aprūpes zaudējums; vecāku alkoholisms (u.c. atkarības); vecāku zemo izglītības līmeni; vecāku prombūtne ārzemēs; vecāku neieinteresētība bērnu audzināšanā; nepiemēroti sadzīves apstākļi; nabadzība.

Par augsta riska grupas jauniešiem ir uzskatāmi:

- jaunieši, kas nestrādā vai neapmeklē skolu, tā nepatīk un neinteresē
- jaunieši bez intereses par brīvā laika aktivitātēm, nav aizraušanās

- jaunieši bez nākotnes vīzijas
- jaunieši, kas pavada ļoti maz vai nemaz laiku ar saviem vecākiem, vai citiem pieaugušajiem
- jaunieši, kas agri uzsāk atkarības vielu lietošanu (cigaretēs, alkohols u.c.)
- jaunieši, kas daudz runā par psihoaktīvajām ielām un alkoholu
- jaunieši, kas pieder grupām, kas saistītas ar atkarības vielu lietošanu, likumpārkāpumiem u.c.

Jāatzīmē, ka nozīmīgs ir *preventīvais ielu darbs* jeb spēja *sakert* jaunieši, cik iespējams ātri pēc nokļūšanas ielu vidē un sniegt viņam nepieciešamo atbalstu.

2.2. Ielas jauniešu raksturīgākās vecumposmu apakšgrupas

Balstoties uz starptautiskiem pētījumiem un pieredzi, ielu jauniešus var iedalīt trīs nozīmīgās vecuma grupās:

13 – 18 gadus veci jaunieši. Jaunieši, kuri bieži nošķiras no skolas un draugiem. Viņi bieži kavē skolu, iet prom, bēguļo un ir konfliktā ar pieaugušajiem, viņi runā par likumpārkāpumiem, nedēļas nogalēs lieto alkoholu vai narkotiskās vielas, eksperimentē ar apreibinošām vielām. Ir pieredzējuši rūpju trūkumu no pieaugušo puses, ir skolu atbalsta personāla, sociālā dienesta u.c. institūciju redzeslokā.

19 – 25 gadus veci jaunieši. Jaunieši, kam ir neskaidra dzīves situācija, viņi paši nezina uz kuriem tiecas, mērķu nav. Ir nopietnas atkarības problēmas, regulāra psihoaktīvo vielu lietošana, kam klāt nāk arī psihiatriska rakstura problēmas, pārtraukta izglītība un darba attiecības, ierobežots kontakts ar ģimeni.

25 – 29 gadi. Šī grupa nav prioritāra ielu jaunatnes darbā, tomēr tā pastāv un laiku pa laikam tā ir sastopama jauniešu tikšanās vietās un ietekmē pilsētvidi. Jaunatnes darbiniekam ir vērtīgi būt kontaktā ar šo grupu un vērot viņu ietekmi uz apkārt notiekošo. Visbiežāk šīs grupas pārstāvjus raksturo smagas atkarības problēmas un tie ir ilgstoši iesaistīti kriminālpārkāpumos, nav vai ir ierobežots kontakts ar ģimenes locekļiem, slikta garīgā un fiziskā veselība, bieži ir atkarīgi no palīdzības sistēmām (tai skaitā sociālā dienesta atbalsta, pabalstiem u.c.)

2.3. Ielu jauniešu profils Bolderājas apkaimē

Īstenojot ielu jaunatnes darbu Bolderājas apkaimē, tika novērotas dažādas ielu jauniešu subgrupas:

- bērni un jaunieši vecumā no 3 līdz 12 gadiem, dažāda vecuma, iespējams, vairāki no vienas ģimenes, iespējams Rīgas Sociālā dienesta redzeslokā. Laiku pavada kopā klaiņojot, spēlējoties viens ar otru, palīdzot viens otram, sniedzot vajadzīgo atbalstu un rūpes. Vecākie bērni vai jaunieši „pieskata” jaunākos. Nav pieaugušo, kas uzņemas rūpes;
- jaunieši vecumā no 13 – 14 gadiem, aukstajā laikā redzami klaiņojot (t.sk. stundu laikā), brīvo laiku siltajā sezonā pavada galvenokārt uz rampām Daugavgrīvas vidusskolas stadionā, vai pārvietojoties pa Daugavgrīvas – Bolderājas teritoriju. Tiek izmantots sabiedriskais transports (autobuss Nr.3), lai pārvietotos no viena Buļļupes krasta uz otru. Ņemot vērā, ka autobusu

satiksme ir bieža, jaunieši teritorijā spēj pārvietoties ļoti ātri. Jauniešiem kopā esot tika novērota regulāra smēķēšana;

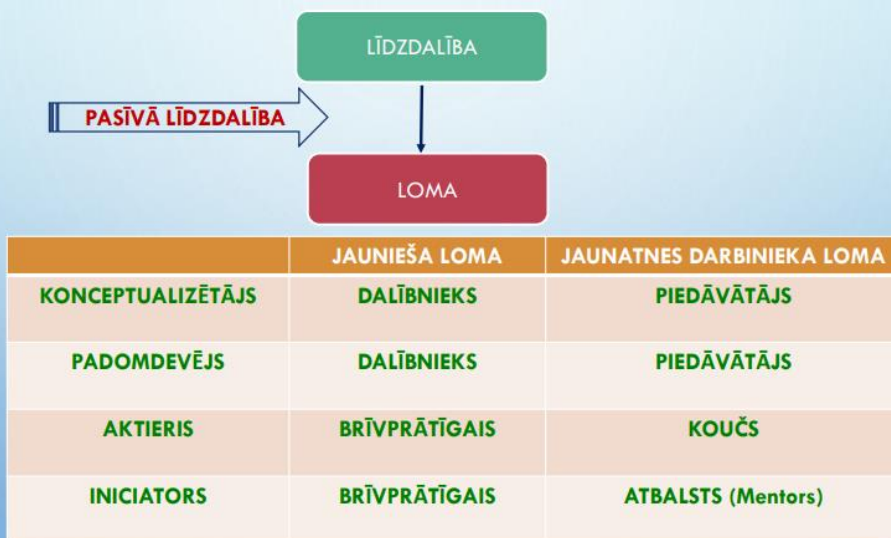
- jaunieši vecumā 15 – 17 gadi, brīvo laiku siltajā sezonā bieži pavada Daugavgrīvas vidusskolas stadionā, kompānijā ir vērojami līdz 20 dažādi jaunieši, gan puiši, gan meitenes. Ātri uzrodas un tikpat ātri var pazust, strauji pārvietojas pa teritoriju. Tika novērota atkarības vielu lietošanu;
- jauni pieaugušie – 25 un vairāk gadus veci, Bolderājas apkaimē tie ir galvenokārt vīrieši, kuriem vērojamas atkarības problēmas, tai skaitā pārmērīga alkohola lietošana.

3. IELU JAUNATNES DARBINIEKS

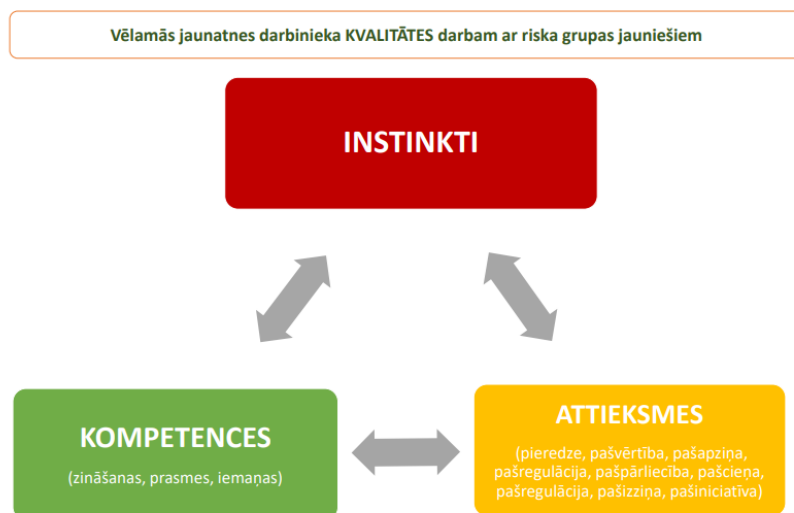
Ielu jaunatnes darbinieks ar jauniešu veido konfidenciālas, cieņpilnas attiecības, palīdzot jauniešiem iesaistīties procesā, kas atbalsta viņu neatkarību, iekļaušanos un spēju veidot labu ikdienas dzīvi un nākotni. Ielu jaunatnes darba viens no mērķiem ir arī veidot jauniešu vienaudžu kopienas apkaimēs. Ielu jaunatnes darbinieks vienmēr atrodas tajā pašā „galda pusē”, kur ir jaunieši, palīdzot viņam atrast atbalsta formas, kas ir nepieciešamas, atbilstoši jaunieša vajadzībām, un kas ir pieejamas konkrētajā brīdī. Ielu jaunatnes darbs ir mobils pēc būtības, tas ir pakalpojums bez sienām – lai arī kur jaunieši atrastos, ielu jaunatnes darbinieks ir kopā ar viņiem.

Ielu jaunatnes darbinieki ir *droši* pieaugušie, kuri **sniedz atbalstu** dažādās dzīves jomās un atbalsta un **pieņem jauniešus** tādus kādi viņi ir. Ielu jaunatnes darbinieki **veido izpratni jauniešiem par mūsdienu sabiedrības gaidām** un rod veidus, kā pielāgoties, neapdraudot jaunieša esošo dzīvesveidu. Ielu jaunatnes darbinieka loma ir **būt neformālam izglītotājam** ielu vidē. Tāpat viņš sadarbojas ar citiem jaunatnes jomā strādājošiem profesionāļiem (pedagogiem, jaunatnes darbiniekiem, medicīnas personālu, sociālajiem darbiniekiem u.c.). Bieži ielu jaunatnes darbinieka loma ir **būt koordinatoram**. Salīdzinājumā ar citiem profesionāļiem, kas sniedz atbalstu jauniešiem, ielu vidē jaunatnes darbinieku galvenais fokuss ir uz jaunieša resursiem nevis problēmu.

LOMU MODEĻA PIEEJA PRAKTISKĀ IELU JAUNATNES DARBĀ

3.1. Ielu jaunatnes darbinieka profesionālās kvalitātes:

Vērtības un attieksmes. Atvērtība. Pacietība. Spēja pieņemt un saprast dažādību. Būt pašam – „autentiskam”, vienlīdzība.

Zināšanas. Vecumposmu īpatnības. Metodoloģija un dažādi instrumenti. Informācija par dažādām atbalsta iespējām jauniešiem. Attīstības psiholoģija – lai izprastu bērnu un jauniešu attīstības posmus un vajadzības, tai skaitā bioloģiskos un psiholoģiskos aspektus. Sociālā atpazīšana – palīdz izprast apkārtējo vidi, kultūru un piederības aspektus, kā arī jauniešu teritoriju, sadarbības tīklus, intereses, valodas, normas un vērtības. Sociālās mācīšanās teorijas – dod pamatu izpratnei par mijiedarbību starp ielu jaunatnes darbinieku un jauniešiem, palīdz izprast grupas dinamiku. Komunikācijas teorijas – saprast attiecības/atšķirības starp verbālo un neverbālo komunikāciju, būt uzmanīgam - pamanīt neverbālās komunikācijas formu un saturu, zināt jauniešiem dominējošos komunikācijas mode. Vispārīgas zināšanas par aktuālo jauniešu kultūru (zināt un saprast ar kādām pārmaiņām jaunieši sastopas, kādas ir jaunākās tendences u.c.). Zināšanas grupu psiholoģijā. Jauniešu subkultūras procesus, normas un vērtības, kā arī dzīvesveidu un aktivitātes. Narkotisko vielu un alkohola lietošanu, atkarībām. Apzināties iespējamās riska faktorus.

*Attiecībā uz
minētajām zināšanām
– svarīgi saprast, ka
arī bez tām ir iespēja
īstenot ielu jaunatnes
darbu, tomēr šo
zināšanu esamībai ir
liela pievienotā
vērtība un tās var
noderēt, īstenojot ielu
jaunatnes darbu.*

Prasmes un iemaņas. Komunikācijas prasmes. Spēja veidot sadarbību. Prasme pielietot dažādas metodes un instrumentus jauniešu vajadzību izziņāšanā un mācīšanās procesa virzīšanā. Sarunu virzīšanas prasmes (*techniques of conversation*). Motivēšanas prasmes. Krīžu intervence. Virzīt grupu darbu. Virzīt sociāli emocionālo mācīšanās procesu gan individuāli, gan grupā. Strādāt komandā. Pielietot dažādas metodes jauniešu iesaistīšanai mācīšanās procesā. Refleksijas un izvērtēšanas prasmes.

PERSONĪBAI UN SPĒJAI IZVEIDOT UZTICAMAS ATTIECĪBAS AR
JAUNIEŠIEM IR NOTEICOŠĀ LOMA IELU JAUNATNES DARBĀ.

NOZĪMĪGAS KVALITĀTES IR ARĪ JAUNATNES DARBINIEKA INSTINKTS
(IEKŠĒJA IZJŪTA) UN AUTENTISKUMS

3.2. Ielu jaunatnes darbinieka uzdevumi Bolderājā:

1. Jauniešu pulcēšanās vietu atpazīšana, novērošana, iepazīšana, kur svarīgi:
 - veltīt pietiekoši daudz laika apkaimes iepazīšanai, novērošanai, izpētei (aptuveni 3 – 5 mēneši);
 - ņemt vērā, ka jaunieši pulcējas dažādās vietās – to ietekmē viņu vecums un laika pavadīšanas veids (*piemēram, Bolderājā jaunieši 13 - 15 gadus veci, sākoties siltajam laikam pulcējas Daugavgrīvas stadionā pie rampām, bērni vecumā no 7 – 12 gadiem pulcējas pie trenžieriem; jaunieši vecumā 15 – 17 gadi basketbola laukumā, vai pavada laiku kustībā pa apkaimi*);
 - ņemt vērā, ka ielu jaunatnes darbam Bolderājas apkaimē ir sezonāls raksturs (ziemas periodā jaunieši uz ielām nav redzami un Bolderājā šobrīd nav atbilstošas „iekštelpas”, kurās pulcēties).
2. Kontakta veidošana ar jauniešiem, kur svarīgi:
 - būt pārliecinātam par to, kā sevi pasniegt jauniešiem (kas es esmu, ko es daru, ar kādu mērķi esmu šeit). Būt gatavam paust skaidri, kas viņš ir un ko dara, jauniešiem saprotamā un pieņemamā veidā. Ir jābūt gatavam to apliecināt ar identitātes zīmi un telefona numuru, kuru jaunieši var pārbaudīt;
 - izvērtēt, vai ir uzrunājami jaunieši grupās;
 - apzināties, ka nevar paredzēt un kontrolēt to, kā jaunieši redz vai uztver konkrēto jaunatnes darbinieku konkrētajā situācijā;
 - apzināties, ka jaunatnes darbinieks var ietekmēt to, kādas attiecības veido ar jauniešiem, cik tālu iesaistās u.tml.;
 - domāt par savu izskatu, balsi, uzvedību, tiekoties ar jauniešiem. Svarīgi ir būt patiesi tādām, kāds esi un nekādā ziņā neizlikties citādākam.
3. Uzticamu attiecību veidošana/stiprināšana, kur svarīgi:
 - apzināties sevi, savus resursus un saprast, cik daudz es kā jaunatnes darbinieks iesaistos atbalsta sniegšanā un dažādu situāciju risināšanā? (cik daudz atbildības uzņemos? Ko es daru priekš jauniešiem? Ko es daru kopā ar viņiem? Ko viņi dara paši?);
 - būt gatavam dažādām jauniešu reakcijām un attieksmēm no klusām aizdomām līdz atvērtai sirsnībai. Svarīgi padomāt, kā ar tām tikt galā efektīgi;
 - attiecības starp jauniešiem un ielu jaunatnes darbinieku ir vienlīdzīgas;

- izmantotā metodoloģija un instrumenti šajā posmā balstās uz neformālās izglītības pieeju un metodēm.
4. Jauniešu reālo vajadzību apzināšana, kur svarīgi:
- saņemtās informācijas konfidencialitāte (skatīt profesionālās konfidencialitātes princips);
 - izmantot neformālas, jauniešiem atbilstošas metodes ar viņu aktīvu līdzdalību.
5. Vajadzīgā atbalsta sniegšana (informācijas sniegšana, resursu piedāvāšana, sasaiste ar citiem profesionāliem u.c.), kur svarīgi:
- atbildību par savu dzīvi, situāciju, tās risinājumiem, uzņemas pats jauniešs;
 - ielu jaunatnes darbinieks šajā posmā ir kā *tilts*, kas sniedz atbalstu jauniešim viņa mērķu sasniegšanā, nodrošinot jaunieša aktīvu līdzdalību savas situācijas risināšanā;
 - jaunatnes darbinieks sniedz individuālu atbalstu jauniešim, virza jaunieša sociāli emocionālo mācīšanos kā arī jaunieša izvirzīto mērķu sasniegšanu;
 - vajadzības gadījumā ielu jaunatnes darbinieks sadarbojas ar citām organizācijām, institūcijām un tur strādājošiem profesionāļiem.

JAUTĀJUMI JAUNATNES DARBINIEKAM PAŠREFLEKSIJAI?

- Kāda ir mana kā ielu jaunatnes darbinieka identitāte? Vai es esmu pamanāms/atpazīstams? Ko es ņemu līdzi (kādas lietas, priekšmetus)? Ko es velku mugurā? Kā es izvērtēju riskus?
- Kā saprast, kuras ir nozīmīgās vietas, kur būt konkrētajā apkārtnē?
- Ko es saredzu kā sava darba rezultātu?
- Vai manam darbam ir laika ierobežojums?
- Kādas ir manas profesionālās robežas? Kas man ir svarīgi šajā darbā, veidojot attiecības ar jauniešiem uz ielas? Ko es darīšu/nedarīšu dažādās situācijās?

IETEIKUMI IELU JAUNANTES DARBINIEKA DROŠĪBAI:

- informēt organizācijas pārstāvjus, kad un kur tiek īstenots ielu jaunatnes darbs;
- līdzi ņemt mobilo tālruni, kuru izmantot ārkārtas situācijās, ja nepieciešams;
- nepieciešamās lietas likt mugursomā – tā ir vieglāk un ērtāk pārvietoties ielu vidē, kā arī somā var ievietot materiālus mirkl aktivitātēm; pārdomāt „uz darbu” līdzi ņemamās mantas/inventāru – datoru ieteicams neņemt uz ielas;
- strādāt pāros un ar kolēģi savstarpēji vienoties par sadarbību, robežām, kā rīkosies dažādās situācijās;
- informēt policijas pārstāvjus, kas esat un ko darīsiet noteiktajā teritorijā;
- nedot jauniešiem mājas adresi vai privāto telefona numuru un spēt paskaidrot šo rīcību jauniešiem, ja nepieciešams;
- vajadzības gadījumā spēt apliecināt savu identitāti un profesionālo darbību (ID zīme);
- nestrādāt ar jauniešiem, kuri atrodas alkohola reibumā vai narkotiku ietekmē;
- sajūtoties nedroši, iet prom – uzticēties savas instinktam!

3.4. Ielu jaunatnes darbinieku darba laika plānojums Bolderājas apkaimē

<i>Pirmdiena</i>	<i>Otrdiena</i>	<i>Trešdiena</i>	<i>Ceturtdiena</i>	<i>Piektdiena</i>	<i>Sestdiena</i>	<i>Svētdiena</i>
Brīvs	10.00 – 17.00 Darba plānošana, komandas tikšanās, sadarbības veidošana dažādiem partneriem	10.00 – 17.00 Individuāla atbalsta sniegšana jauniešiem. Ativitātes jauniešu grupām konkrētu mērķi (mobilais jaunatnes darbs)	15.00 – 20.00 Ielu jaunatnes darbs	15.00 – 20.00 Ielu jaunatnes darbs	15.00 – 20.00 Ielu jaunatnes darbs	Brīvs

IZMANTOTO UN IETEICAMO AVOTU UN LITERATŪRAS SARAKSTS

1. Jaunatnes politikas īstenošanas plāns 2016 – 2020
 2. LR Izglītības likums
 3. LR Jaunatnes likums
 4. <http://www.cwvys.org.uk/wp-content/uploads/2014/06/HB-Detached-and-Outreach-Youth-Work.pdf>
 5. http://www.lm.gov.lv/upload/berns_gimene/bernu_tiesibas/ielas_berni_lv.p
 6. www.overture.europak-onlie.net
 7. www.jkp.com – Street-Based or Detached Youth Work. What it looks like and why it matters...
 8. <http://www.coe.int/pompidou> - **OUTREACH WORK WITH YOUNG PEOPLE, YOUNG DRUG USERS AND YOUNG PEOPLE AT RISK**
 9. http://actforyouth.net/youth_development/professionals/sel/self-awareness.cfm
 10. <https://nya.org.uk/careers-youth-work/what-is-youth-work/>
 11. <https://www.jkp.com/uk/101-things-to-do-on-the-street-2.html>
 12. [https://www.edweek.org/media/150305presentation\(4pm\).pdf](https://www.edweek.org/media/150305presentation(4pm).pdf)
 13. https://jaunatne.gov.lv/sites/default/files/web/Jaunatne_darbiba/Info_materiali/Brosuras/2012/Info_lapas/neformalas_izglitibas_metodes.pdf
 14. https://rm.coe.int/1680745fdc#_Toc58906197
 15. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/documents/publication/wcms_613351.pdf
 16. <https://www.eassw.org/wp-content/uploads/2017/05/Outreach-Approaches-in-Social-Work-def-v2.pdf>
-